

**DR. BABASAHEB AMBEDKAR MARATHWADA UNIVERSITY,
AURANGABAD.**

Circular /Acad Sec./ HF/ Curriculum-12(7)/ NEP-PG/ 2023.

It is hereby inform to all concerned that, on the recommendation of Dean, Faculty of Humanities; **the Hon'ble Vice-Chancellor has accepted the following subject wise Curriculum of National Education Policy-2020** under the faculty of Humanities in his emergency powers under Section 12 [7] of the Maharashtra Public University Act, 2016 on behalf of the Academic Council.

Sr. No.	PG Subject wise Curriculum	Semesters
01.	M.A. First & Second Year Progressively [Marathi] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
02.	M.A. First & Second Year Progressively [Hindi] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
03.	M.A. First & Second Year Progressively [Urdu] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
04.	M.A. First & Second Year Progressively [Pali & Buddhism] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
05.	M.A. First & Second Year Progressively [Sanskrit] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
06.	M.A. First & Second Year Progressively [History] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
07.	M.A. First & Second Year Progressively [Archaeology] for University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
08.	M.A. First & Second Year Progressively [Political Science] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
09.	M.A. First & Second Year Progressively [Public Administration] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
10.	M.A. First & Second Year Progressively [Lifelong Learning] for University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
11.	M.A. First & Second Year Progressively [Political Science] for affiliated Colleges and University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
12.	M.A. First & Second Year Progressively [Arabic] for affiliated Colleges.	Ist & IInd and IIIrd & IVth

:: 02 ::

13.	M.A. First & Second Year Progressively [Women's Studies] for University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
14.	M.R.S. First & Second Year Progressively [Socio-Cultural and Political Aspects] for University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
15.	M.R.S. First & Second Year Progressively [Rural Economics, Banking and Industry] for University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth
16.	M.A. First & Second Year Progressively [Thoughts of Mahatma Phule & Dr. Ambedkar] for University Campus.	Ist & IInd and IIIrd & IVth

This is effective from the Academic Year 2023-24 and Onwards progressively as appended herewith.

All concerned are requested to note the contents of this circular and bring notice to the students, teachers and staff for their information and necessary action.

University campus,
Aurangabad-431 004.
Ref. No. SU/Col. & UC/ PG/NEP/
2023/5967-77

}}
}}
}}
}}

**Deputy Registrar,
Academic.**

Date: 19.07.2023.

Copy forwarded with compliments to:-

- 1] **The Head, all concerned departments ,**
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad and Sub-Center, Osmanabad.
- 2] **The Principal, all affiliated colleges,**
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad.
- 3] **The Director, University Network & Information Centre, UNIC,**
with **a request to upload this Circular on University Website.**

Copy to :-

- 1] **The Director, Board of Examinations & Evaluation,**
- 2] **The Sec. Officer, [M.A. Unit] Exam. Branch,**
- 3] **The Section Officer, [Eligibility Unit],**
- 4] **The Programmer [Computer Unit-1] Examinations,**
- 5] **The Programmer [Computer Unit-2] Examinations,**
- 6] **The In-charge, [E-Suvidha Kendra],**
- 7] **The Public Relation Officer,**
- 8] **The Record Keeper,**
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad.

-**-

(M.A./ M.Sc. / M.Com.) and Ph.D. Programme

Π

		Mandatory - 10:4 Vinaya Pitak- Mahavagga Mandatory - 11:4 Samyuta Nikaya Mandatory- 12:2 Translation of Dhammapad Gatha	Elective-3:4:2 Buddhist Education System					Year UG or PG Degree After 4 : Year UG	
Cum. Cr. For 1 Yr PG Degree	Sem IV	Mandatory-13:4 Elements of Buddhist Philosophy Mandatory-14:4 Vinaya Pitak- Chullavagga Mandatory-15:4 Abhidhamma Pitaka (Dhammasangani)	--	Elective-4:4:1 Buddhist Culture Elective-4:4:2 Spread of Buddhism in India (Selected States)			RP: 2: 6	22	
		24	2	8			10	44	
Cum. Cr. For 2 Yr PG Degree		48	6	16	4	4	10	88	
2 Years : 4 Sem. PG Degree (88 Credits) after Three Year UG Degree or 1 Year - 2 Sem PG Degree (44 Credits) after Four Year UG Degree									
8.0		Course work min. 12 (3 Courses of 4 Credits Each 4x3=12)			Training in Teaching / Education / Pedagogy : 4			Min. 16+ Ph.D. Work	Ph.D. in Subject
Cum. Cr. For 1 Yr PG Degree		24	2	8			10	44	

Note: 1 OJT/FP Should be Completed During Summer vacation.

2. P.G. Programme is based on DSC Specialization.

Mandatory - 1:4

Pali Language canonical & Attakatha Literature

Unit No.	Name of the paper-Pali Language canonical & Attakatha Literature	Periods
Unit - I	ORIGIN OF PALI LANGUAGE : 1. Indo-Aryan groups of Languages and place of Pali in it. 2. Origin and homeland of Pali, its main characteristics	15
Unit - II	Vinaya Pitaka : Mahavagga Chullavagga, Parajika, Pachittiya, Pariwar Sutta Vibbang its Importance	15
Unit - III	Sutta Pitaka : Digha Nikayam, Majjhim Nikaya, Samyutta Nikaya, Anguttara Nikaya Khuddhaka Nikaya. a) There social, Cultural religious, Economical Philosophical and historical significance (Importance) b) Social, religious, Historical and philosophical	15
Unit - IV	Abhidhamma Pitaka : Dhammasangani; Vibhag, Dhatukatha, Puggalapannati; Kathavathu, yamaka and patthana, its importance. History of Post Pitaka Literature 1. Pre Buddhaghosa, Anupitaka Literature 2. Atthakatha Literature (Buddhaghosh, Dhammapala, Buddha datta)	15

Books Recommended :

1. Historyt of Pali Literature - B.C. Law
2. Pali Sahitya Ka Itihas - Upadhyaya Bharat Singh
3. Pali Sahitya Ka Itihas - Sankrityayan Rahul
4. Pali Sahitiya ka Itihas - Rakshit Dharma
5. Pali Sahityacha parichay, Nititve va Adharstmbha, Dr. Ambhore B.B., Ehippassiko Prakashan Aurangabad, 2019
6. A History of Pali Literature (English) by - Wilhelm Geiger, Kegan Paul, Trench Trubner and co. ltd. 38 great Russell Street London WC1.
7. Pali Sahityacha Itihas - Dr. Tagare G.V.
8. Tipitak Parichay E.M. - Naranavare, Sanket Prakashan, Nagpur, 2008

Dean
Faculty of Humanities,
Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada
University, Aurangabad.

Mandatory - 2:4

Buddhist Iconography

Unit No.	Name of the paper-Pali Language canonical & Attakatha Literature	Periods
Unit - I	बुद्ध लेणी : ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, अजिंठा, वेरूळ, औरंगाबाद, पितळखोरा, कार्ले, भाजे, बेडसे, नासिक, कान्हेरी, कोंदिवटे बुद्ध मूर्तीची उत्पत्ती आणि विकास	20
Unit - II	Buddhist School of Art - गांधार, मथुरा, सारनाथ, नालन्दा, पाच ध्यानी बुद्ध; बोधिसत्त्वाचे प्रकार (अवलोकितेश्वर पद्मपाणि, वज्रपाणि, मंजुश्री, मैत्रेय, स्थिरचक्र)	20
Unit - III	चेत्य स्तूप, विहार	20
Unit - IV	चित्रकला, वास्तुकला, शिल्पकला:उदय व विकास	

Books Recommended :

1. प्राचीन भारतीय मूर्तिविज्ञान - डॉ. वासुदेव उपाध्याय.
2. प्रकाशक - चौखम्बा विद्याभवन, चौक, वाराणसी.
3. प्राचीन भारतीय कला (मराठी) म. श्री. माटे. प्रकाशक - कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन विजयानगर, पुणे-30.
4. The Iconography of the Buddhist Sculptures Cave to Ellora-Ramesh Shankar Gupte.
5. The Caves Temples of India-James Fergusson.
6. मराठवाडा परिसरातील लेण्यातून प्रतिबिंबित बौद्ध संस्कृती - प्रा. डॉ. बी. एन. कुन्हाडे.

Mandatory - 3:4

Pali Vyakaran

Unit No.	Name of the paper-Pali Vyakran	Periods
Unit - I	Role of Western Scholars i) पालि अक्षर, ओळख, स्वर व्यंजन नियम, नाम, सर्वनाम, विभक्ति कारक व विभक्ती प्रत्यय, काळ व त्याचे प्रत्यय ; अव्यय ; संधी, समास	15
Unit - II	Decline - शब्द चालविणे - बुद्ध, माला, भिक्खू, अग्नि, रत्ति	15
Unit - III	Pali Composition - भगवा बुद्धो, तिलकखणं, अरियो अट्टङ्गीको मग्गो, चत्तारि अरियो सच्चानि, पटिच्चसमुप्पादो, तिपिटक, धम्मपद, बहुस्सुत्त बाबासाहेब आंबेडकर , रङ्गपिता जोतिबा फुले, अनागारीक धम्मपालो (Any one)	15
Unit - IV	Pali Composition - यमकवग्गो अप्पमादवग्गो चित्तवग्गो, पुप्फवग्गो, बुद्धवग्गो, सुखवग्गो, बालवग्गो, पंडितवग्गो, अत्तवग्गो, कोधवग्गो (Anyone)	15

References Books :

1. Pali Vyakaran - Dr. S. K. Meshram.
2. Pali Grammar - Muller Publisher - New Bhartiya Book Corporation Shop No. 18, 5578
A 2nd Floor Chakashi Ram Market Durga Complex, New Chandrawal Delhi-7.
3. Pali Nibandhavali - Dr. B. N. Kurhade Kously Prakashan N-11 C3/24/Hudaco Aur.
4. Pali Vyakaran - Dr. Vimal Kirti.
5. Guide for Spoken Pali -I Dr. Ambhore B.B., Ehippassiko Prakashan Aurangabad, 2019
6. Kaccayan Vyakaranam - Mahavajitavi Thera Publication - Sampurnanand Sanskrit University, Varanasi-221002.
7. Pali Vyakaran-Jagdish Kashyap, Motilal Banarasidas, Banglore Road, Delhi.
8. Pali Moggallayan - Ed. Bhadant Anand Kausalyan.

Mandatory - 4:2**Studies of Ten Books of Pali Language**

Unit I -	Pali Text Books 1. Silakhanddhavagga Pali 2. Mahavagga Pali 3. Pathikvagga Pali 4. Mulapannasak Pali 5. Majjhim Pannasak Pali 6. Uparipannasak Pali 7. Saggathvagga Pali 8. Nidanvagga Pali 9. Khandhavagga Pali 10. Salayatanvagga Pali	15 Periods
Unit II	Importance of Pali Text Books 1. Historical 2. Social 3. Cultural 4. Religious	15 Periods
	Total	30 Periods

Books Recommended :

1. तिपिटक परिचय-इ.मो. नारनवरे, संकेत प्रकाशन, नागपूर, 2007
2. Majjahima Nikaya Pali - Ed. Bhikshu J. Kashyap, Nalanda Edition.
3. मज्झिमनिकाय (पालि) - संपा. भिक्खू जगदीश काश्यप, प्रकाशक : नवनालन्दा महाविहार नालन्दा (बिहार)
4. मज्झिमनिकाय (मराठी) - अनु. मा. शं. मोरे, प्रकाशक - कौशल्य प्रकाशन एन-11, सी-3/24/3, हडको, औरंगाबाद.
5. मज्झिमनिकाय (हिन्दी) अनु. महापण्डित राहुल सांस्कृत्यायन, प्रकाशक-भारतीय बौद्ध शिक्षा परिषद श्रावस्ती (म.प्र.)
6. दीघनिकाय- प्रा. चि. वै. राजवाडे, भाग 1, 2, 3, कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद 2012
7. संयुक्तनिकाय भाग-1, 2 - मा. शं. मोरे, कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद 2009

Mandatory - 5:4

Majjahima Nikaya

Unit No.	Name of the paper-Majjahima Nikaya	Periods 60
Unit - I	Majjahima Nikaya Pali - Sabbasavasutta	15
Unit - II	Majjahima Nikaya Pali - Sammadittisutta	15
Unit - III	Majjahima Nikaya Pali - Kosambiya Sutta	15
Unit - IV	Majjahima Nikaya - Saleyyasutta	15

Books Recommended :

1. Majjahima Nikaya Pali - Ed. Bhikshu J. Kashyap, Nalanda Edition.
2. मज्झिमनिकाय (पालि) - संपा. भिक्खू जगदीश काश्यप, प्रकाशक : नवनालन्दा महाविहार नालन्दा (बिहार)
3. मज्झिमनिकाय (मराठी) - अनु. मा. शं. मोरे, प्रकाशक - कौशल्या प्रकाशन एन-11, सी-3/24/3, हडको, औरंगाबाद.
4. मज्झिमनिकाय (हिन्दी) अनु. महापण्डित राहुल सांस्कृत्यायन, प्रकाशक-भारतीय बौद्ध शिक्षा परिषद श्रावस्ती (म.प्र.)

Mandatory - 6:4

Abhidhamma Pitaka (Puggala-Pannati)

Unit No.	Name of the paper-Abhidhamma Pitaka (Pugal-Pannati)	Periods
Unit - I	Puggala-Pannati - (Pali) Chattuk Puggala-pannatti	15
Unit - II	Abhidhammatsangaho (descriptive question)	15
Unit - III	Saccha Sangaho (descriptive question)	15
Unit - IV	Abhidhamma Pitaka ; Detail Introduction	15

Books Recommended :

1. Puggala-pannatti (Marathi) - Dr. Bhante Satyapal Publisher-Bhartiya Baudha Dnyanalankar Shikshan Sanstha, Mulava Dist. Yavatmal.
2. Puggala-pannatti (Hindi) - Swami Dwarikadas Shastri.
3. Abhidhamma Pitaka - Dhammasangani - Ed. Bhikku Jagadish Kashyap
4. Saccha Sangaho - Anand Koshallyayan

Mandatory - 7:4

Philology

Unit No.	Name of the paper-Philology	Periods 60 (4 Credit)
Unit - I	भाषा : भाषा म्हणजे काय? भाषेचे महत्त्व भाषेची वैशिष्ट्ये, भाषेची उत्पत्ती, सिद्धान्त, विकास, भाषेची परिवर्तनशीलता	15
Unit - II	भाषा विज्ञान : भाषा विज्ञानाची व्याख्या, भाषा विज्ञानाचा विस्तार, उपयोगिता, वैज्ञानिकता, भाषा विज्ञानाचा इतर शास्त्राशी संबंध	15
Unit - III	A. ध्वनी : ध्वनी विचार, ध्वनी परिवर्तन, ध्वनी नियम, ध्वनीचे गुण	15
Unit - IV	B. 1. पाली भाषा आणि इतर भाषांचा तुलनात्मक अभ्यास (प्राकृत, वैदिक, संस्कृत) 2. पाली भाषेचा इतर भाषांवरील प्रभाव (संस्कृत, मराठी, हिंदी) 3. पाली भाषेच्या अध्ययन अध्यापनाचे महत्त्व व सामाजिक उपयोगिता	15

Books Recommended :

1. भाषाशास्त्र - भोलनाथ तिवारी
2. भाषाशास्त्र - बाबुराव सक्सेना
3. भाषाशास्त्र प्रवेशिका - अमरबहादूर सिंह
4. भाषा विज्ञान सिद्धान्त आणि प्रयोग - डॉ. अम्बाप्रसाद सुमन

Mandatory 8 : 2**Buddhist Place**

Unit I -	Collect Information of Buddhist Place 1. Jatavan (Shravasti) 2. Koshambi 3. Vaishali 4. Purvaram (Shravasti) 5. Velavan (Rajgruh)	15 Periods
Unit II	Importance of Buddhist Place 1. Historical 2. Religious 3. Social 4. Cultural	15 Periods
	Total	30 Periods

Books Recommended :

8. Majjahima Nikaya Pali - Ed. Bhikshu J. Kashyap, Nalanda Edition.
9. मज्झिमनिकाय (पालि) - संपा. भिक्खू जगदीश काश्यप, प्रकाशक : नवनालन्दा महाविहार नालन्दा (बिहार)
10. मज्झिमनिकाय (मराठी) - अनु. मा. शं. मोरे, प्रकाशक - कौशल्या प्रकाशन एन-11, सी-3/24/3, हडको, औरंगाबाद.
11. मज्झिमनिकाय (हिन्दी) अनु. महापण्डित राहुल सांस्कृत्यायन, प्रकाशक-भारतीय बौद्ध शिक्षा परिषद श्रावस्ती (म.प्र.)

Elective - 1:4:1

History of Buddhism in India

From 6th Century BCE to 10th Century

Unit No.	Name of the paper-History of Buddhism in India (From 6th to Century BCE to 10th Century)	Periods
Unit - I	Propeagation of Buddha Dhamma in India- Rise And Development causes of decline,revival Royal Patronage and The Laity i. Bimbisara, Ajatasatru, Ashoka	15
Unit - II	Menander and Kanishka. After Buddha	15
Unit - III	Buddhist Councils i. History of the first three Councils and their importance ii. The second & Buddhist Council and Rise of Mahayana.	15
Unit - IV	Introduction of Mahayana & Stavirvada i. The role of Stavirvada in Buddhism ii. Role of Mahayana & in Buddhism.	15

Books Recommended :

1. बौद्धपर्व : वा. गो. आपटे, समन्वय प्रकाशन, कोल्हापूर
2. 2500 Years of Buddhism : P. V. Bapat
3. सौतात्रीक संप्रदाय : प्रद्युम्न दुबे.
4. मा. शं. मोरे, भारतातील बुद्ध धम्माचा इतिहास, कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद, 2012.

Elective - 1:4:2

Revival of Buddhism in India

Unit No.	Name of the paper- Revival of Buddhism in India	Periods
Unit - I	Role of Western Scholars i) Jems Farguson, ii) Fedraic Maxmuller, iii) T.W. Rhys Devidas iv) E. J. Thomas Villiam, v) Dr. Carolin, vi) P. Laxmi Narsu vii) Bhante Rahula (America)	15
Unit - II	Role of Indian Scholars i) Dharmanand Kosambi, Rahul Sanskritayan, ii) Angrika Dharmapala and the Mahabodhi Society	15
Unit - III	i) Bhadant Anand Kaushallyayan and Literature ii) Jagdish Kashyap-Life and Mission iii) Dr. B.R. Ambedkar and Conversion in Buddhism	15
Unit - IV	Impact of Buddhism on Modern India i. On Political thinking, administration and foreign policy. ii. Important centers of Buddhist Learning in Modern India.	15

Books Recommended :

1. 2500 Years Buddhism : P. V. Bapat
2. बौद्ध धर्म आणि तत्त्वज्ञान : डॉ. सौ. सिंधू डांगे
3. अनागारिक धम्मपाल (मराठी) सदानंद महस्थविर धम्मराजिक महाविहार, केळझर, जि. वर्धा
4. बौद्ध धम्मो के विकास मे डॉ. बी. आर. अम्बेडकर का योगदान : डॉ. विमल किर्ती
5. राहुल सांकृत्यायन : प्रभाकर माचवे
6. मेरी जीवन यात्रा (हिन्दी) भाग 1, 2, 3 , 4 राधाकृष्ण प्रकाशन प्राईवेट लि. 2/38, असारी मार्ग, दरियागंज, नई दिल्ली-2
7. बौद्धधम्माच्या विकासामध्ये महाथेरोंचे योगदान : डॉ. अशोक नामदेव तायडे

Elective - 2:4:1

Ancient Indian Inscriptions

Unit No.	Name of the paper-Ancient Indian Inscriptions (With special reference to Buddhism)	Periods
Unit - I	1. Piprahwa Buddhist vase inscription 2. Rumminidevi minor pillar inscription of Ashoka 3. Bairat stone slab inscription 4. Sarnath minor pillar inscription	15
Unit - II	What do you mean by Abhilekh (Edicts). अभिलेख म्हणजे काय? Ancient Abhilekh in India. भारतातील प्राचीन अभिलेख Origien of Abilekh & its Control. अभिलेख निर्मिती व त्यावरील नियंत्रण Valuation of Abhilekh. अभिलेख मूल्यमापन Deoartnebtak Abhilekh Compartment. विभागीय अभिलेख कक्ष Shastru of Abhilekh. अभिलेखाचे शत्रू	5
Unit - III	1. Ashoka rock Edicts 1 to 7 Edicts (Pali) in Girnar	15
Unit - IV	2. Ashoka rock Edicts 8 to 14	15

Books Recommended :

1. Sircar, D.C. Select Inscription Vol-I
2. Goyal, Shri Ram : प्राचीन भारतीय अभिलेख संग्रह भाग - 1
3. Upadhyaya, Vasudeva : गुप्त अभिलेख
4. अभिलेखाचे व्यवस्थापनाची मार्गदर्शिका - डॉ. संजय देसाई
5. डॉ. भाऊ लोखंडे, प्रियदर्शी सम्राट अशोक यांचे शिलालेख, सुगत प्रकाशन, नागपूर.
6. डॉ. राजबाली पाण्डेय, अशोक के अभिलेख, ज्ञानमण्डल लिमिटेड, वाराणसी, 2022.
7. डॉ. बिंदा परांजपे, अशोकाचे शिलालेख, लोक वाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई, 2005.
8. डॉ. वा. ना. मेश्राम, सम्राट अशोक आणि त्यांचे शिलालेख, युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर, 2010.

Elective - 2:4:2

Pali Language and Literature

Unit No.	Pali Language and Literature	Periods 60 (4 Credit)
Unit - I	पालि भाषेचा उगम व स्थान, पालि भाषेचा विकास	15
Unit - II	तीन धम्म संगितीचा इतिहास	15
Unit - III	पालि त्रिपिटक साहित्य व त्याचे सामाजिक, ऐतिहासिक, तात्विक, सांस्कृतिक महत्त्व 1. सुत्तपिटक- दिघनिकाय, मज्झिमनिकाय, संयुक्तनिकाय, अंगुत्तरनिकाय, खुद्दक निकाय 2. विनयपिटक-महावग्ग, चुल्लवग्ग, पाराजिक पचितीय परिवार 3. अभिधम्म पिटक-धम्मसंगणी विभंग धातुकथा कथावस्तु पुग्गल्पज्जती यमक पड्डान, 4. अनुपिटक- मिलिंद प्रश्न आणि विशुद्धिमार्ग	15
Unit - IV	अड्डकथाकार- बुद्धदत्त, बुद्धघोष, धम्मपाल यांचे जीवनचरित्र प पालि वंशसाहित्य - दीपवंश, महावंश	15

Reference Book :

1. A History of Pali Literature- Wilhelm Geigar, Publisher-Kegan Paul Trench Trubner Co.Ltd.38 Great Russell Street, London WC
2. पालि साहित्य का इतिहास- डॉ. भरतसिंह उपाध्याय
3. पालि साहित्याचा इतिहास - डॉ. जी.व्ही. तगारे.
4. पालि साहित्याचा परिचय, नितीतत्त्वे व आधारस्तंभ- डॉ. बाळासाहेब अंभोरे, एहिपस्सिको प्रकाशन, औरंगाबाद, 2019
5. पालि भाषा साहित्य परिचय - धम्मदूत डॉ- मनिष आनंद, प्रा. भारत सिरसाट, धम्मदूत प्रकाशन, औरंगाबाद 2005

MR-1

Research Methodology

Unit No.	Name of the paper- Research Methodology	Periods
Unit - I	i) Nature of Research ii) Research & Criticism iii) Fundamental Principles of Research	15
Unit - II	Kinds And Methods of Research Literary Research : Historical, Sociological, Psychological, Religious, Loktattvic, and Philology. Re-Critics.	15
Unit - III	Research Process : Subjects determination and approach determination, format creation, index, Literature Recapitulation and its recritics of real literature, examples, reference articles, thesis writings, conclusion.	15
	Chapter Wise Research Significance of Pandu script and its usefulness, system of learning & reading, peraid determination & reality.	15
Unit-IV	Buddhist Spread and Decline : (Hinyana, Mahayana, Vajrayana) Later Modification of Buddhism : Hinduism, Tantri Buddhis, Sahajyana. Philology : Phonetical Changes, Phonatic Law, Language Its Meaning, Features and Origin, Relation of Philology with otherSciences. Pali Language and Research Methodology	

Books Recommended :

1. Research Methodology - Edited by Rameshwar Khandelwal.
2. Research Methodology - Edited by Pradip Aaglave
3. Pandu Lipi Vidhnyan - Satyendra
4. Anusandhan aur Alochana - Dr. Nagendra.
5. Buddha Dharma Darshan - Acharya Narendra dev, Pub. Motilal Banarasidas Publishers Pvt. Ltd. Banglo road, Delhi - 110007.
6. 2500 Years of Buddhism (Hindi), Ed. Prof. P. B. Bapat.
7. सामाजिक संशोधन पद्धती डॉ. पु.ल. भांडारकर महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर, 1987

Syllabus

Semester - III

Mandatory 9.4 / Milind Panho

Course Out Line : Milind Panho

Unit I	मिलिन्द पन्हो (पालि)- लक्खण पन्हो - महावग्गो	15 Periods
Unit II	मिलिंद पन्हो ग्रंथाची वैशिष्ट्ये, शैली, भाषा	15 Periods
Unit III	लक्खण पन्होतील तत्त्वज्ञान - अनात्मवाद, पुनर्जन्म	15 Periods
Unit IV	मिलिंद पन्हो ग्रंथाचे ऐतिहासिक, साहित्यिक, राजनैतिक, सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक, तात्त्विक विचार	15 Periods
	Total	60

Reference Books :

1. मिलिन्द पन्हो (पालि) - संपा. स्वामी द्वारिकादासशास्त्री, प्रकाशक - बौद्ध भारती, पोस्ट बॉक्स 49, वाराणसी-1.
2. मिलिंद पन्ह (पालि) - डॉ. विमलकिर्ती
3. मिलिंद पन्ह - एक अध्ययन - रेणु शुक्ला, प्रकाशक - अनामिका पब्लिशर्स एण्ड डिस्ट्रीब्यूटर्स, 4697/3, 21-ए अंसारी रोड दरियागंज, नई दिल्ली-110002.
4. मिलिंद प्रश्न (मराठी) - म. फ. गांजरे
5. मिलिंद प्रश्न - अनु. सदानंद महास्थवीर

Mandatory 10:4 - Vinaya Pitaka - Manavagga

Course Out Line : Vinaya Pitaka - Manavagga

Unit I	विनयपिटक पालि (महावग्ग) - चीवरक्खन्धको	15 Periods
Unit II	विनयपिटक, महावग्ग - ग्रंथपरिचय महत्त्व	15 Periods
Unit III	महास्कन्धक - बुद्धत्व व बुद्धाची प्रथम प्रवास	15 Periods
Unit IV	महास्कन्धक - शिष्य, उपाध्याय इत्यादीचे कर्तव्य	15 Periods
	Total	60 Periods

References Books :

1. विनय पिटको (पालि) - महावग्गो - प्रधान संसोधको भिक्खू जगदीस कस्सपो, प्रकाशक - बिहार राजकियेन पालि पकासन, मण्डलेन पकासिता, नवनालन्दा, महाविहार, नालन्दा बिहार.
2. विनयपिटक (हिन्दी) - राहुल सांकृत्यायन, सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली, 2009
3. विनयपिटक (मराठी) - भन्ते तिस्सवंस, प्रकाशक - सुगत प्रकाशन, 780 वैशालीनगर, नागपूर, 440017.
4. विनयपिटक भाग-2 महावग्ग (मराठी), मा. शं. मोरे, कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद, 2010.

Syllabus

Mandatory 11:4 - Samyutta Nikaya

Course Out Line : Samyutta Nikaya

Unit I	संयुक्तनिकाय - भिक्खुसंयुक्त, कोलियसुत्त, उपतिस्स सुत्त, घटसुत्त, नवसुत्त, सुजातसुत्त	15 Periods
Unit II	लकुण्डकसुत्त, भद्दियसुत्त, विसाखसुत्त, ननुसुत्त, तिस्ससुत्त, थेरनामक सुत्त	15 Periods
Unit III	सल्लायतन संयुक्त - अनित्यवर्ग	15 Periods
Unit IV	सल्लायतन संयुक्त - यमकवर्ग	15 Periods

Reference Books :

1. संयुक्तनिकाय पालि - संपा. भिक्खू जगदीश काश्यप, प्रकाशक - नवनालन्दा महाविहार नालन्दा (बिहार)
2. संयुक्तनिकाय (मराठी) भाग - 2, एस.एस. मोर, प्रकाशक - कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद.
3. संयुक्तनिकाय (हिंदी) - भन्ते धर्मरक्षित / भिक्षुकाश्यप

Mandatory - 12 : 2**Translation of Dhammapad Gatha**

Unit I -	Five Vagga in Dhammapad 1. Yammak Vagga 2. Appamad Vagga 3. Chitta Vagga 4. Puffa Vagga 5. Balvagga	15 Periods
Unit II	Importance of Five Vagga 1. Introduction of Dhammapad Textbook 2. Philosophical 3. Practical	15 Periods
	Total	30 Periods

Books Recommended :

1. सुत्तपिटके, खुद्दकनिकाये, धम्मपद-खुद्दपाठ-उदान-इतिवृत्तक-सुत्तनिकाय-पालि-भिक्षु जगदीश काश्यप, बिहार राजकीयेन पालि पकासन मण्डलेन, पकासिता, 2017.
2. धम्मपद-अनुवादक-डॉ. धनराज डाहाट, संकेत प्रकाशन, नागपूर, 2016
3. धम्मपद- हिंदी संस्करण, डॉ. भदन्त आनन्द कौशल्यायन मराठी अनुवाद, नरेंद्र बोखरे, प्रकाशक महासंचालक, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी), पुणे, 2015.
4. सुत्तपिटक, खुद्दकनिकाय, धम्मपद अनुवाद पुरूषोत्तम मंगेश लाड, कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद 2016.

Mandatory 13:4 - Elements of Buddhist Philosophy**Course Out Line : Elements of Buddhist Philosophy**

Unit I	Chattari Ariya Sacchnani, Ariyo Attangico Maggo, Paticcha Samuppado, Sil, Samadhi, Pradnya	15 Periods
Unit II	Tilakkhan : Anytya, Anatma, Dukkha, Four Bhumi, Concept : Trisarna	15 Periods
Unit III	Panchashila, Dasasila, Trikaya (Rupakay, Dhamma Kay, Sabhogkay)	15 Periods
Unit IV	Brahma Vihara, Parmita	15 Periods
	Total	60 Periods

Reference Books :

1. बौद्ध दर्शन - आचार्य बलदेव उपाध्याय
2. बौद्ध धर्म दर्शन - आचार्य नरेन्द्र देव, प्रकाशक - मोतीलाल बनारसीदास अशोक राजपथ, पटना.
3. पालि साहित्यात मानवी विकास - डॉ. बाळासाहेब अंभोरे, एहिपस्सिको प्रकाशन, औरंगाबाद, 2019.
4. भगवान बुद्धाचा महामार्ग - मा. शं. मोरे, प्रकाशक - राहुल अपार्टमेंट प्लॉट नं. 28, सहकार नगर नं. 2, पुणे - 9.
5. बौद्ध दर्शन - राहुल सांकृत्यायन
6. बौद्ध दर्शन तथा भारतीय दर्शन - डॉ. भरतसिंह उपाध्याय

Syllabus

Mandatory 14.4 - Vinaya Pitaka Chullavagga

Course Out Line : Vinaya Pitaka Chullavagga

Unit I	विनयपिटक - चुल्लवग्गो (पालि) - 11	15 Periods
Unit II	पञ्चसत्तिकखन्धकं विनयपिटकाचे महत्त्व, चुल्लवग्गाचे महत्त्व	15 Periods
Unit III	सप्तसत्तिका स्कन्ध	15 Periods
Unit IV	सयन आसन स्कन्धक - अनाथपिण्डिकांची दिक्षा	15 Periods
	Total	60 Periods

Reference Books :

1. Vinayapitaka - Chullavagga Bhikkha, J. Kashyap, Published by Pali Publication Board, Bihar Government (Bihar)
2. विनयपिटक हिन्दी - राहुल सांकृत्यायन, प्रकाशक - कार्पोरेट बॉडी ऑफ द बुद्धा एज्युकेशनल फाऊंडेशन, 11-फ, 55 हांग चौक, साउथ रोड सेक्शन 1 तैपयी तैवान
3. विनयपिटक भाग-3, चुल्लवग्ग (मराठी), अनु. मा. शं. मोरे, कौशल्य प्रकाशन, औरंगाबाद, 2013.

Syllabus

Mandatory - 15.4 - Abhidhamma Pitaka Dhammasangani

Course Out Line : Abhidhamma Pitaka Dhammasangani

Unit I	अभिधम्म पिटकाचा परिचय	15 Periods
Unit II	कुशलधम्म	15 Periods
Unit III	अकुशलधम्म	15 Periods
Unit IV	अव्याकता धम्मा	15 Periods
	Total	60 Periods

Reference Books :

1. अभिधम्मपिटके - धम्म संगणि पालि : संपा. जगदीश काश्यप
2. अभिधम्मपिटके - (मराठी) - अनु. भदन्त तिस्सवंस, प्रकाशक - सुगत प्रकाशन, 780, वैशालीनगर, नागपूर, 440017.
3. पालि साहित्य का इतिहास - भरत सिंह उपाध्याय
4. बौद्ध मानस दर्शन - धम्मदूत डॉ. मणिष आनंद.

Elective 3.4.1 / सद्धम्म सङ्गहो Saddhammasaho

Course Out Line : सद्धम्म सङ्गहो

Unit I	पठमसंगीति वण्णना	15 Periods
Unit II	दुतिय संगीति वण्णना	15 Periods
Unit III	ततिय संगीति वण्णना	15 Periods
Unit IV	चेतिय पब्बतविहार पटिग्गहण वण्णना	15 Periods
Total		60 Periods

Reference Books :

1. सद्धम्मसङ्गहो - सिद्धार्थ, प्रकाशक - मोतीलाल बनारसीदास चौक, वाराणसी.
2. विनयपिटक - महापंडित राहुल सांकृत्यायन, सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली.
3. महावंश अनु. डॉ. भदन्त आनन्द कौशल्यायन महाथेरो, सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली 2009
4. दीपवंश-अनुवाद, डॉ. बाल्मीकि प्रसाद, सम्यक प्रकाशन, नई दिल्ली, 2020

Elective 3.4.2 Buddhist Education System

Course Out Line : Buddhist Education System

Unit I	शिक्षणार्थी मूलभूत गुण, शिक्षणाचा उद्देश	15 Periods
Unit II	शिक्षकाचे आदर्श जीवन, भिक्षुसंघाची स्थापना	15 Periods
Unit III	भ. बुद्ध एक आदर्श शिक्षक	15 Periods
Unit IV	शिक्षक केंद्र - जेतवन, घोषितान, अशोकान, वेळूवन, जीवन, आम्रवन, आम्रपाली आम्रवन, नालन्दा, शिक्षणाचा कालावधी, परीक्षा, पदवी	15 Periods
		60 Periods

Reference Books :

1. बौद्धकालीन शिक्षा पद्धती : डॉ. अनिलकुमार सिंह, प्रकाशक - कला प्रकाशन, बी. 33/33, ए. 1 न्यू साकेत कॉलोनी, बी.एच. यू. वाराणसी.
2. भारतीय संस्कृतीला बौद्ध धर्माचे योगदान : डॉ. भागचन्द्र भास्कर, प्रकाशक : कुलसचिव, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.
3. बौद्ध साहित्य में समाज - शशिकान्त सिंह, प्रकाशक - कला प्रकाशन बी 33/33 ए- 1 न्यू साकेत कॉलोनी, बी.एच.यू. वाराणसी.

Elective 4.4.1 / Buddhist Culture**Course Out Line : Buddhist Culture**

Unit I	Buddhist Art State of Art, School of Art-Gandhar, Mathura, Sarnathk and Nalanda	15 Periods
Unit II	Painting : Origin of painting, Shaily of painting, Technic of Ajanta Wall poster, Impression of Buddhist Art on Foreign Culture	15 Periods
Unit III	Sculpture (Shilpkala): Concept of Sculpture History of Sculpture in Middle Period i.e. Sanchi Sarnath, Dhooli, Pitalkhora	15 Periods
Unit IV	Architecture : 1. Chaity : Origin and development information of Ajanta, Ellora, Aurangabad, Pitalkhora Caves. 2. Vihara - Education System in the Ancient Vihara, Concept of the one Village one Vihara, Need of Vihara in present periods, Financial Management of Vihara. 3. Stupa Importance of Stupa origin and development of Stupa, stupa of Sanchi, Bhar Hut, Amravati, Nagarjun Kona	15 Periods
	Total	60 Periods

Reference Books :

1. Kala-ke-pran Buddha-Jagdish Chandra, Publisher - Madhya Pradesh Sahitya Parishad Nagpur.
2. Prachin - Bhartiya Kala (Marathi) - Madhulkar Shripad Mate, Publisher - Continental Prakashan, Vijaynagar colony, Pune - 30.
3. भारतीय संस्कृतीला बौद्ध धर्माचे योगदान - डॉ. भागचन्द्र भास्कर, प्रकाशक - कुलसचिव, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

Syllabus

Elective 4.4.2 / Spread of Buddhism in India (Selected States)

Course Out Line - काश्मिर, बुंदेलखंड, गुजरात, मध्यप्रदेश

Unit I	काश्मीर - ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, काश्मीरमधील बौद्ध धम्माची स्थिती, बुद्धविहार, स्तूप, चैत्य, मूर्तीशिल्प, बौद्ध वाङ्मय, बौद्ध भिक्षू	15 Periods
Unit II	बुंदेलखंड- ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, बौद्धधम्माची स्थिती, बौद्ध केंद्र, बुद्धविहार आणि भिक्षू	15 Periods
Unit III	गुजरात - ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, बौद्ध धम्माची स्थिती, बुद्धविहार, स्तूप, चैत्य, मूर्तीशिल्प, लेणी.	15 Periods
Unit IV	मध्यप्रदेश - ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, बौद्ध धम्माची स्थिती, बौद्ध स्तूप - सांची, सतधारा, सोनाली, कात्रा.	15 Periods
Total		60 Periods

Reference Book :

1. बुद्धभूमी हरियाणा - डॉ. लालसिंह, सम्यक प्रकाशन - 32/3 क्लब रोड पश्चिमपुरी, नई दिल्ली-63.
2. बुंदेलखंड में बौद्ध धर्म - डॉ. आनेलाल, सम्यक प्रकाशन - 32/3 क्लब रोड, पश्चिमपुरी, नई दिल्ली - 63.
3. काश्मिरातील बुद्ध धम्माचा इतिहास - विजय गायकवाड, प्रकाशक - विजय गायकवाड, नागसेन कॉलनी, प्लॉट नं. 175, शांती नगर उल्हासमोर - 3
4. गुजरात मधील बौद्ध धम्माचा इतिहास - मा. शां. मोरे, प्रकाशक - कौशल्य प्रकाशन, हडको, औरंगाबाद.
5. सिक्किम संस्कृति और जनजीवन - कृपालसिंह, प्रकाशक - प्रकाशन विभाग, सूचना और प्रसारण मंत्रालय, भारत सरकार, पटियाला हाऊस नई दिल्ली - 110001.